

pretresa, kako naj šola pospeši narodno prosvetevanje; razprao o šolskih izletih, tekmah in pčevanostih. Udeleženci nimajo pravice na potne stroške. Udeležba je obvezna.

Banski nadzorniški zbor tvorijo vsi nadzorniki, ki jih poziva enkrat v letu na konferenco načelnik prosvetnega oddelka. Posvetuje se o vseh vprašanih prosvetne uprave in šolstva. Ima le posvetovalni značaj. Udeleženci imajo pravico na potne stroške in dnevnice.

Narodna prosveta. Posebno poglavje je vnešeno glede narodne prosvete.

Analfabetični tečaji se vrše za vse one z nad 25 leti, ki niso hodili v šolo ali so ne-pismeni. Poučujejo jih učitelji osnovnih šol. Nadalje se prireda analfabetični tečaji za ne-pismene vojake.

Ustanavljajo se gospodinjstvi tečaji in šole. Za moške kmetijski zadružni tečaji. Po možnosti so gospodinjstve šole internatsko urejene. Pouk traja od 1. februarja do konca novembra. Sprejemajo se gojenci od 15. do 30. leta starosti. Nagrada učiteljem daje banovina in država. Detaljne naerte in predpise izda ministrstvo prosvete.

Prehodne določbe. Šolska obveznost se izvede postopno z ozirom na razmere v posrednih pokrajinah. Sedanji ponavljalni razredi, dokler se ne preustroje v višje razrede osnovnih šol, se izpremejo po tem zakonu v razrede s skrajšanim poukom.

Premestitve. V roku enega leta po uveljavljenju tega zakona se lahko premeste brez pravice na potne in selitvene stroške oni učitelji, ki se izkažejo za škodljive na svojem službenem mestu ali v kraju.

Za izobrazbo učiteljev in svrhu izvedbe tega zakona se pooblašča ministrstvo prosvete, da priredi posebne tečaje in pošlje učitelje tudi v inozemstvo.

Kontraktualnim učiteljem, ki so kot nacionalni delavci prešli v službo naše države, se vračuna čas kontraktualne službe po členu 137. urad. zak. v zvezi s čl. 242. urad. zak., ko postanejo državni uradniki.

Stanovanja za učitelje je dolžna občina dozirati v šestih letih po veljavnosti tega zakona, v nasprotjem slučaju mora plačati učitelju doklado 150 Din kot stanarino.

Privatne šole. Sedanje privatne šole ostanejo. V bodoče pa ni dovoljeno ustanavljati privatne šole.

Stanarina po tem zakonu pripada učiteljem od 1. aprila 1930. ter morajo občine takoj vstaviti potrebne vsote v svoje proračune. — Stanarina za šolske nadzornike plačajo občine, v katerih je sedež nadzorstva.

V roku dveh mesecev po uveljavljenju zakona izda ministrstvo prosvete izvršilne predpise za izvajanje tega zakona.

Splošne vesti.

— 17. december. Dasi je proslavljalo učiteljstvo kraljev rojstni dan vedno iskreno in z največjim navdušenjem, vendar bo letošnja proslava združena z mnogo večjim veseljem in zadovoljstvom nego dosedanje, kajti istočasno s kraljevim rojstnim dnem, bomo proslavljali tudi njegove državniške čine. — Od Kumanova do Kajmakčalana je kralj Aleksander I. sam vodil svojo vojsko od zmage do zmage. — Prehodil je Kalvarijo skupno s svojo vojsko čez Albanijo. — Sam je aktivno sodeloval pri osvoboditvi vseh Jugoslovenov izpod tujega jarma in tudi proklamiral 1. decembra 1. 1918. Ujedinjenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno državo.

NOTE

za vse instrumente in petje s posebnim popustom za p. n. učiteljstvo in po želji na obroke nudi v največji izbiri le

MATČNA KNJIGARNA - LJUBLJANA
POŠTNI PREDAL 195.

LISTEK

† Ivan Krainik.

Končana je trnjeva pot življenja, tovariša Ivana Krainika ni več. Dne 26. novembra je za vselej zatisnil svoje trudne oči in z njim je iz vrst slovenskega učiteljstva izginila markantna oseba. Rojen leta 1857. v Solkanu na Goriškem je obiskoval v Gorici, kamor so se bili preselili starši s številno rodbino, najprej ljudsko šolo in potem štiri razrede gimnazije. Tudi prva dva letnika učiteljskega je opravil v Gorici, 3. in 4. letnik učiteljskega pa je dovršil v Kopru, kjer je leta 1877. maturiral. Izpit učne usposobljenosti je položil v Kopru leta 1879. Ukaženost pa ga je gnala, da je študije, zlasti v zemljepisju in zgodovini, nadaljeval in si leta 1883. pridobil izpričevalo za meščanske šole s slovenskim učnim jezikom, I. skupine »z odliko«. Zal mu to izpričevalo ni prineslo zaželenega sadu, namreč, da bi bil nastavljen za učitelja na meščanski šoli. V bivši Avstriji je bilo le malo meščanskih šol, na Primorskem in s slovenskim učnim jezikom, menda sploh nobene. Po prevratu, ko je bilo ustanovljenih precejšnje število novih meščanskih šol, pa se je Krainik zdel šolskim oblastem najbrž že prestar. Ko mu je v tem oziru izpodeltel zadnji poizkus, je razočaran izpričevalo sežgal in napisal na listek, ki se nahaja med njegovimi listinami, besede: »Učiteljsko izpričevalo za meščanske šole, I. skupine z odliko, Koper 13. XI. 1883, sem letos kot simbol svojega zamanskega hrepenja po nameščenju na meščansko šolo v pomirjenje samega sebe uničil, ker se ni

žavo. In vse to aktivno sodelovanje pri ustvarjanju naše države je privedlo krajša do spoznanja, kakšno škodo prinaša naši mladi državi srdita strankarska borba, in ker ljubi državo nad vse, je razpustil parlament in dal 3. oktobra naši državi ono ime, ki si ga je želela ogromna večina našega naroda, le politiki niso hoteli slišati o njem ničesar. In ko bomo letos prvič praznovali rojstni dan kralja Jugoslavije, bomo dokazali še z večjim navdušenjem, veseljem in ponosom nego do sedaj: »Živel Nj. Vel. kralj Aleksander I. in njegov vzvišen kraljevski dom! Živela Jugoslavija!«

— Zdržižitev vseh prosvetnih društev. Zakon o narodnih šolah se bavi tudi z vsemi onimi organizacijami, ki služijo po svojih pravih narodni prosveti. Zakon določa med drugim: Ministrstvo prosvete bo podpiralo privatno iniciativo kulturno-prosvetnih ustanov in cilju narodne izobrazbe zlasti pa ljudske univerze na deželi in v industrijskih centrih. Pridržuje pa si pravico odobritve za otvoritev posameznih ustanov in nadzor nad njimi. V sporazumu z vojnimi, trgovskimi in ministrom socialne politike bo izdal prosvetni minister uredbi, ki bo določala smernice in dajala navodila za poenotenje celokupne državne in privatne akcije na polju narodne prosvete. Ta uredba se bo nanašala na vse državne in banovinske ustanove, kakor tudi na vsa privatna, humanitarna, prosvetna, patrijotična, pevstva, viteška, profesionalna in strokovna društva in udruženja, kojih delovanje je v kakršnikoli obliki združeno z narodno prosveto. Uredba, kakor tudi vsa druga navodila ministrstva prosvete bodo stremela za tem, da se vsa akcija privatnih društev državnih in banovinskih ustanov spravi v sklad s smernicami splošne državne politike ter da se na ta način tudi iz vseh teh društev odstrani vsaka separatistična

prerogativi ideje nove vzgoje z zanosom in navdušenjem. Sijajni vzgojni in učni uspehi na številnih poskusnih šolah so nam pokazali, da je nova šola, ki upošteva vsakokratni razvoj otrokovih telesnih in duševnih sil, na pravi poti. — Prihodnji diskuzijski sestanek se vrši dne 17. t. m. Tov. Bračičeva poda svoje dopolnilo k V. svetovni pedagoški konferenci iz svojega vidika.

— »Zenski Svet«. Kulturna misija, ki jo vrši revija »Zenski svet«, je neoporečno taka, da zbuzja pozornost. Poleg skrbi, da bi usmerila žensko ročno delo in modo v domačnost ter ohranila in izpopolnjevala lepe slovenske narodne motive, si je nadelala nalogo vplivati tudi etično na žensko dušo. Velika je ta naloga in vse hvale vredna, spričo kvarnih vplivov, ki se zajedajo tudi v vrste našega naroda. Tendencia dvigniti etični nivo našega ženstva se točno odseva posebno iz tistih števil, ki kažejo s podnaslovom na zaokroženo smer posameznih števil. Ena teh posrečenih števil je bila pod naslovom: »Materič«. Polna mehkih, presrečnih sestavkov, ki so, posebno učiteljstvu bili dobrodošli, pri izbihi snovi za proslavo »Materinega dne«. Zadnja številka leži pred nami, posvečena »Izseljenikom!« Iz informativnih člankov dela in trpljenja naše žene v tujini, veje ljubezen do stare domovine. Toplo priporočamo list našim članicam.

— Članstvo učiteljskega društva za sreza Maribor — levi in desni breg. Blagajnikovo poročilo na zadnjem občnem zboru je zborovalec neprijetno iznenadilo, ko je tovariš blagajnik izkazal okoli 8000 Din zaostankov na članarini. Članstvo na mnogokratne opomine ni reagiralo. Ker se je dosedanj način pobiranja članarine izkazal kot nezadosten, je občni zbor osvojil predlog, da pobira članarino prvega vsakega meseca na vsaki šoli šolski

ZAKON O NARODNIH ŠOLAH

s kratko razlago in stvarnim kazalom ter z dodatkom predpisov drugih zakonov, ki so v zvezi z zakonom o narodnih šolah:

zakonom za srednje šole, zakonom o učiteljskih, zakonom o učbenikih za narodne, meščanske, učiteljske in srednje šole ter podatki iz upravnih zakonov: o banski upravi, o organizaciji občne uprave, kar ima zvezo z narodno šolo in učiteljstvom narodnih šol

izide

za šole, krajevne šolske odbore, urade in učiteljstvo

V ZALOŽBI UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI
začetkom prihodnjega tedna.

CENA: ■ Din

Zaradi interpretacije, ki je pridejana zakonu o narodnih šolah v zvezi z drugimi zakoni, je nujno potreben ta zakon vsakemu učitelju.

tendencia in prepreči škodljivi paralelizem. Cilj te akcije mora biti, da se zjedinijo in združijo vse ustanove, ki zasledujejo enake cilje.

— Diskuzijski sestanek Pedagoške centralne v Mariboru. Dne 3. decembra je nadaljevala tov. Mlinaričeva svoje zanimivo poročilo o V. svetovni pedagoški konferenci na Danskem. Poročala je o sledečih temah: Vzgoja učiteljskega naraščaja, poskusne šole, podeželska šola, roditeljski sestanki, težkovzgojiv otrok, dansko šolstvo, mednarodna vzgoja, neoficijelni del kongresa. V. svetovna pedagoška konferenca je s svojo krasno udeležbo (2500) pokazala, da stremijo za obnovu vzgoje vse dežele in vse narodnosti sveta. Razna predavanja so vodili znani sodobni pedagogi in reformatorji kot Montessori, Parkhurst, Karsen, Ferriere, Decroly, Geheeb, Glöckel in drugi, ki so vsi

upravitelj, odnosno kak drug član učiteljskega zbora. Ker pa še vedno niso vse šole realizirale tega sklepa, prosimo, naj to storijo čim prej, da zamore družstvo poravnati zaostale dolge in redno poslovať! — Za odbor: Ivan Šeško, t. č. tajnik.

— DRUŠTVO UČITELJIC V LJUBLJANI bo imelo občni zbor v petek dne 27. decembra t. l. ob 9. uri dopoldne na šentjakovski dekliški šoli v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročila društvenih odborov, 2. Volitev novega odbora, 3. Predavanje tov. Anjele Vodetove: »O celibatu učiteljic«, 4. Slučajnosti. — Dobrodošel vsak, ki se zanima za naš pokret, vabimo zlasti tovarišice, da se številno udeležijo zborovanja, kjer se bo razpravljalo o važnih skupnih vprašanjih. — Za društveni odbor Marija Sodnik, t. č. tajnica.

skega naroda. V zadnjih 20 letih preteklega stoletja je bil med voditelji primorskega učiteljstva. Nesebično je z rajnim Vrtovcem zastopal učiteljstvo v okrajnem šolskem svetu in se z gorečnostjo in spretnostjo potegoval za pravice slovenske šole in zlasti tudi za izboljšanje gnotnega položaja ljudskoškolskega učiteljstva na Primorskem. Bil je soustanovitelj in dolgoletni predsednik učiteljskega društva tolminskega. Gojil je povsod, kjer je služboval, narodno in cerkveno petje, prirejal veselice in kot dober govornik nastopal na skupščinah, kjer je bodril in izpodbujal ljudstvo k narodni zavednosti. Številni pohvalni dekreti in pisma župnih uradov pričajo o tem, da je v šoli dosegal dobre uspehe, da je temeljito izdeloval konferenčne elaborate, uspešno poučeval tudi kmetijstvo in brezplačno vezbal cerkvene pevece.

Toda s svojim odločno narodno-zavednim nastopom si ni bil pridobil naklonjenosti predstavnikov avstrijskega režima, ne na Primorskem, ne na bivšem Štajerskem. To je bil gotovo vzrok, da rajnemu niso podelili kake boljše službe v mestu ali v večjem trgu, kar bi bil on po svoji naobrazenosti in po svojih zmoglostih v polni meri zaslužil. Še več, njegovo odkrito slovansko mišljenje ga je spravilo večkrat v kritično situacijo. Tako je imel prestati v Kočim med vojno dvakrat, leta 1914. in 1917. disciplinske preiskave, ker so ga ogradili, da »simpatizira« s Srbi. Dasi je disciplinski senat v Gradcu razsodil, da nima povoda, izreči nadobtožencem kako disciplinsko kazen, ker se ni mogel prepričati, da bi bil on (obtožene) res zagrešil podtaknjene mu »iloyalne izjave«, vendar so več mesecev trajajoče preiskave v času, ko je bil Slovenec v vedni nevarno-

IZVIRNE FRANCOSKE PASTILJE

VALDA

PRODAJAJO
vse
LEKARNE IN DROGERIJE

proti prehladu, glavobolu in bolečinam v grlu.

— Zakon o narodnih šolah s kratko razlago in stvarnim kazalom ter z dodatkom predpisov drugih zakonov, ki so v zvezi z zakonom o narodnih šolah: zakonom za srednje šole, zakonom o učiteljskih, zakonom o učbenikih za narodne, meščanske, učiteljske in srednje šole ter podatki iz upravnih zakonov: o banski upravi, o organizaciji občne uprave, kar ima zvezo z narodno šolo in učiteljstvom narodnih šol, izide za šole, krajevne šolske odbore, urade in učiteljstvo v založbi Učiteljske tiskarne v Ljubljani začetkom prihodnjega tedna. Cena — Din. Zaradi interpretacije, ki je pridejana zakonu o narodnih šolah v zvezi z drugimi zakoni, je nujno potreben ta zakon vsakemu učitelju.

— k Umetna gnojila in njih uporaba. Ta je naslov poljudni knjižici, ki jo je izdala Delegacija proizvajalcev čilkega solitra in jo brezplačno dopošlje vsakemu kmetovalcu, ki se pismeno obrne na Poddelegacijo proizvajalcev čilkega solitra v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1/II. Ta podaja vprašalcem tudi razna strokovna pojasnila, knjižice, letake o čilskem solitru in o vseh drugih umetnih gnojilih.

Obleke kemično čisti, barva, plišra in lika tovarna JOS. REICH.

Naš rod.

Prva številka »Našega rodu« se je vsled barvaste priloge zakasnila. Vendar bo za božične praznike gotova in razposlana.

— nr. Število naročnikov je znašalo ob zaključku preko 38.000. Točno preglednico objavimo v prihodnji številki po ekspediciji. — nr. Termin zbiranja naročil za januar-sko številko moramo vsled počitnic podajati do 4. januarja. Ponovno prosimo, da ne naročate po posameznih razredih, temveč skupno po poverjeniku svoje šole.

— nr. Na prihodnjih položnicah označite spredaj na vrhu število izvodov za dotični mesec, poleg pa event. naročilo za prejšnje mesece (n. pr. 196/I., 18./XII., kar pomeni 196 za januar, 18 za december). To je važno v slučaju, da se dopisnica izgubi, pa potem ne vemo, kako porazdeliti naročilo. Pristavite k točnemu naslovu še ime sreza, s čimer nam prihranite mnogo zamudnega iskanja, ker imamo naročilo knjigo urejeno po srezih. Isto storite tudi na dopisnicah. Pri deljenih šolah označite, je li to deška ali dekliška.

— nr. Potrdila za šoli namenjene izvide pošljemo samo na izrecno željo in proti vplačilu znamke za odgovor. To je treba označiti v opombi na dopisnici.

Lista ne pošiljamo na posamezne osebe. Kdor ga želi prejemati, naj se javi na bližnji šoli.

Naročila brez vplačil ne upoštevamo.

8 dnevni prikojevalni celodnevni tečaj v božičnih počitnicah

priredi

Zasebno krojno učilišče
Ljubljana, Stari trg 19

Gospodične, ki imate veselje do krojenja, prijavite se čimprej. Informacije brezplačno.

sti, da ga pograbijo in odzenejo v graške zapore, prizadejale našemu tovarišu veliko razburjenje, skrbi in strahu.

Tako ga je kruta usoda pregnala vse do njegove upokojitve, ko se je s svojo sorogro, s katero je živel v najlepši harmoniji, preselil v Maribor in bil sprejet tudi v občinsko zvezo mariborskega mesta. Tukaj je nanovo oživel, pristopil je k mnogim kulturnim društvom in se udeleževal njih prireditvev ter tako postal v mestu kmalu sploh znana in ugledna osebnost. Vse življenje vaje dela, pa tudi zdaj ni mogel biti čisto brez njega. Kot izbore kartografa se je lotil risanja natančnega, mnogobarvnega zemljevida marenberškega okraja, ki ga je dovršil kratko pred svojo smrtjo. Založnika za to veliko delo ni mogel več dobiti. Na vsaki šoli, kjer je služboval, je pustil s strokovnjaško roko izdelan obris šolskega kraja, oziroma občine. Mirno in zadovoljno bi bil zdaj lahko živel, toda prišla je nad njega bolezen, arterioskleroza. Ze pred dvema letoma in potem še enkrat ga je močno napadla, vendar s pomočjo spretnega in ljudomilga zdravnika je njegova krepka narava napad premagala. To pot pa je bila bolezen močnejša. Po hudem tri tedne trajajočem trpljenju je v naročju svoje ljubljene žene mirno preminul.

V četrtek, 28. novembra je bilo njegovo izrpano truplo ob mnogobrojni udeležbi položeno na pobeškem pokopališču k večnemu počitku. Tovariši so mu zapeli »Vigred se povrne« in »Blagor mu«, tovariš Hren pa se je v lepih besedah poslovil od blagopokojnika. Mi vsi, ki smo ga pobliže poznali, ga ohranimo v svetlem spominu. Iskreno sožalje za izrekamo spoštovani vdovi, in tudi edini še živeči sestri pokojnikovi, učiteljici na Goriškem.

I. M.